

SOS Dječje selo Lekenik

Matošević, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:147063>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-27**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

VALENTINA MATOŠEVIĆ

ZAVRŠNI RAD

SOS DJEČJE SELO LEKENIK

Petrinja, prosinac 2016.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Petrinja**

PREDMET: Problemi u ponašanju djece

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Valentina Matošević

TEMA ZAVRŠNOG RADA: SOS DJEČJE SELO LEKENIK

MENTOR: izv.prof. dr. sc. Siniša Opić

Petrinja, prosinac 2016.

SADRŽAJ

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. ODGOJITELJ I DIJETE.....	2
3. SOS DJEČJE SELO.....	4
3.1. Povijest SOS Dječjeg sela.....	4
3.1.1. Povijest SOS Dječjeg sela u Hrvatskoj.....	5
3.3. Vizija SOS Dječjeg sela.....	5
3.4. Misija SOS Dječjeg sela.....	6
3.5. Vrijednosti SOS Dječjeg sela.....	6
3.5.1. Hrabrost.....	6
3.5.2. Odanost.....	6
3.5.3. Povjerenje.....	6
3.5.4. Pouzdanost.....	7
3.6. Dokument o politici zaštite djece.....	7
3.6.1. Tjelesno zlostavljanje.....	7
3.6.2. Emocionalno zlostavljanje.....	8
3.6.3. Zanemarivanje i zapuštanje.....	8
3.6.4. Seksualno zlostavljanje.....	9
3.6.5. Međuvršnjačko nasilje.....	9
3.6.6. Zlostavljanje u prošlosti.....	9
3.6.7. Narušavanje djetetove privatnosti.....	10
4. SOS DJEČJE SELO LEKENIK.....	11
4.1. Povijest SOS Dječjeg sela Lekenik.....	11
4.2. Četiri načela na kojima se temelji koncept SOS dječjeg sela.....	11
4.2.1. SOS majka.....	11
4.2.2. SOS braća i SOS obitelj.....	12
4.2.3. SOS kuća.....	12
4.2.4. SOS selo.....	12
4.3. Dolazak djeteta u SOS obitelj.....	13
4.4. Faze brige o djeci i mladima.....	14
4.4.1. SOS Dječje selo.....	14
4.4.2. SOS Zajednica mladih.....	15

4.4.3. Program polusamostalnog života	16
4.4.4. Praćenje.....	16
5. PRIJEM DJECE U SOSO DJEČJE SELO	17
5.1. Komisija i kriteriji za prijem djece	17
6. INDIVIDUALNI RAZVOJNI PLAN.....	18
7. AKTIVNOSTI KOJE POMAŽU U SOCIJALIZACIJI DJECE	19
7.1. Mala igraonica	19
7.2. Dječji vrtić	19
7.3. Osnovna škola.....	20
8. SOS DRUŠTVENI CENTAR HERMANN GMEINER U SOS DJEČJEM SELU LEKENIK	21
8.1. Rad Društvenog centra.....	21
8.2. Sadržaji i aktivnosti društvenog centra	22
9. STRUČNI TRETMANI.....	27
9.1. Psihoterapije.....	27
9.2. Logopedске terapije	28
9.3. Defektolog.....	29
9.4. Instrukcije	29
10. PROJEKT SOS DJEČJEG SELA.....	30
11. ZAKLJUČAK.....	32

SAŽETAK

Djeca kada odrastu pokazuju svojim ponašanjem kakvo su imala djetinjstvo te hoće li im ono biti pomoć ili prepreka u daljnjem životu. Veliki broj djece u svome djetinjstvu trpe zlostavljanje, zanemarivanje i napuštanje. Organizacija SOS – Dječje selo Hrvatska posvećena je dobrobiti djece tijekom cijelog njihovog djetinjstva koja su bila izložena raznim oblicima traumatskih iskustava unutar vlastite obitelji te koju su roditelji napustili ili nisu iz raznih razloga sposobni voditi odgovarajuću brigu o svojoj djeci. SOS – Dječje selo Hrvatska radi na jačanju obitelji i zajednice u borbi protiv napuštanja i društvenog zanemarivanja djece. Djeca imaju sklonište, hranu, zdravstvenu zaštitu i školovanje, a to su temeljni uvjeti za zdrav život svakog djeteta.

SOS Društveni centar HermannGmeiners osnovan je kako bi ponudio djeci sigurno i udobno mjesto za obrazovni, kreativni i socijalni razvoj u SOS – Dječjem selu. Društveni centar nudi različite sadržaje kao što su: knjižnica, računalne i internet radionice, sportske aktivnosti te slobodno kreiranje vremena kroz različite društveno zabavne igre. Djeca predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta žive u SOS – Dječjem selu Lekenik, a srednjoškolci nalaze se u zajednicama za mlade koje se nalaze na dvije lokacije u Zagrebu i Velikoj Gorici. SOS – Dječje selo Lekenik podupire i prati mlade i nakon njihove 18 godine ako im je potrebna pomoć kako bi se osamostalili i što bolje uveli u samostalni život.

SOS – Dječje selo Lekenik pomaže djeci i mladima u školovanju i pronalaženju posla . SOS – Dječje selo ima tešku zadaću, a to je da pomogne i ohrabri djecu koja su napuštena, osiromašena, te duhovno i tjelesno traumatizirana. To je vrlo težak zadatak, ali uz puno truda, napora i dobre volje uspijevaju pružiti djeci djetinjstvo i zdrav razvoj u obitelji koja im pruža ljubav, radost, sigurnost i poštovanje.

Ključne riječi: *djetinjstvo, SOS Društveni centar, zajednica, zajednica mladih, obitelj, socijalizacija*

SUMMARY

When children become adults they show by their behavior what sort of childhood they had and if it is helping them or represents barrier in later life. Many children suffer from abuse, neglect and abandonment in their childhood. SOS - Children's Village Croatia is dedicated to the welfare of children throughout their childhood who were exposed to various forms of traumatic experiences within their own families and whose parents had left or weren't able for various reasons to take proper care of them. SOS - Children's Village Croatia is working to strengthen families and communities in the fight against abandonment and social neglect. Children have shelter, food, health care and education, which are the basic requirements for a healthy life of every child.

SOS Social Centre Hermann Gmeiner was founded to offer the children a safe and comfortable environment for educative, creative and social development in the SOS - Children's Village. Community Center offers a variety of facilities such as library, computer and internet workshops, sports activities and free time creating through various social fun games. Children of preschool and school age children living in the SOS - Children's Village Lekenik, about young people of high school age care is the Community Youth in Velika Gorica and Zagreb. SOS - Children's Village Lekenik supports and accompanies young people after their 18 years if they need help in order to become independent and to better introduce into independent life.

SOS - Children's Village Lekenik helps children and young people in education and finding a job. SOS - Children's Village has a difficult task, which is to help and encourage children who are abandoned, impoverished, and spiritually and physically traumatized. This is a very difficult task, but with a lot of effort and good will they manage to give children a childhood and healthy development in the family that provides them love, joy, security and respect.

1. UVOD

Obitelj je stup društva u kojoj je svako dijete zaštićeno i uživa u osjećaju pripadnosti. Tu se djeca uče vrijednostima, dijele odgovornosti i stvaraju odnose koji traju cijeli život, što im daje čvrstu podlogu na kojoj mogu nastaviti izgrađivati svoje živote. Svako dijete ima pravo na zaštitu te dobrobit djece uvijek mora biti na prvom mjestu.

Dijete kojem je privremeno ili trajno uskraćeno obiteljsko okruženje ili koje zbog vlastite dobrobiti ne smije ostati u obiteljskom okruženju, ima pravo na posebnu zaštitu i pomoć države. Takva skrb može uključivati udomiteljstvo, posvojenje ili kada je to nužno, smještaj u odgovarajuće institucije koje skrbe o djeci. (Konvencija o pravima djeteta, članak 20)

Primarnu odgovornost za odgoj i razvoj djeteta imaju djetetovi pružatelji skrbi. To mogu biti biološki roditelj(i), član proširene obitelji, SOS mama/roditelj ili neka druga osoba koja preuzme ulogu roditelja. Neophodno je da stručnjaci svoje profesionalne intervencije, koje se odnose na djecu koja odrastaju u rizičnim okolnostima, temelje na uvažavanju prava djeteta na život u obitelji, ali istovremeno i ispunjavajući obvezu države da zaštiti najbolji interes djeteta, pa čak i onda kada to znači izdvajanje djeteta iz primarne obitelji. U brižnom obiteljskom okruženju dijete može graditi čvrste, brižne i trajne odnose sa svojim roditeljima (ili drugim pružateljima skrbi), te s braćom i sestrama. Uz pomoć ljubavi i prihvaćanja liječe se emocionalne rane i izgrađuje samopouzdanje. Djeca se uče povjerenju i vjeri u sebe i druge.

Za razvoj samosvjesnog i samopouzdanog identiteta djeteta potreban je barem jedan emocionalan odnos, to jest odnos s barem jednom osobom koja će mu biti psihološki oslonac i pružiti potrebnu podršku i pomoć. Uvažava se uloga djeteta u vlastitom razvoju, zbog čega je ono uključeno u odlučivanje o svom životu, u skladu sa svojom dobi, zrelošću i sposobnostima. Mladima brižno obiteljsko okruženje pruža sigurno uporište za razvoj u samostalne produktivne članove društva.

2. ODGOJITELJ I DIJETE

„Koliko god naglašavali važnost prikladne roditeljske i odgojiteljske skrbi za dijete u prvim godinama njegova života, rani utjecaji ne osiguravaju uvijek kontinuitet u kasnijem djetetovu razvoju.“ (Milanović, 2014, str 17) Kako bi rani utjecaji imali dugoročne posljedice, onda bi prikladno postupanje u obitelji i vrtiću moglo zaštititi dijete od ranjivosti pri doživljaju budućih nepovoljnih događaja. Odgojitelj može odigrati važnu ulogu u promicanju socijalnog razvoja. „Interakcija odgojitelja s djecom model je socijalne kompetencije.“ (Mlinarević-Tomas, 2010, 149) Važno je fizičko okruženje, vrijeme, igra, poštivanje, uvažavanje te pomoć djeci. „Odgojitelj upoznaje djetetove sposobnosti, njegove potrebe i interese svakodnevnim promatranjem djece u svojoj skupini te razgovorom s roditeljima, stvara ciljeve učenja za svako dijete na osnovi tog znanja.“ (Mlinarević-Tomas, 2010, 149) Do izražaja dolazi djetetova individualnost, povjerenje, spontanost i želja za igrom.

Partnerstvo roditelja i odgojitelja je vrlo važan čimbenik socijalnog razvoja. „Budući da socijalne interakcije uključuju niz socijalnih vještina, socijalno kompetentna djeca usklađuju svoje ponašanje s tuđim tako što nalaze zajednički jezik, razmjenjuju informacije i ispituju sličnosti i razlike u skladu s naučenim prosocijalnim vještinama.“ (Brajša-Žganec, 2003,25) Interakcija između roditelja i djece ili pak odgojitelja i djece mora biti izravna i jasna. Odgojitelj je taj koji treba poznavati dječje emocije kao što su strah, ljutnja te isto tako, odgojitelj bi trebao poznavati proces učenja djece predškolske dobi. „Uz sposobnost emocionalnog reagiranja djeca uče prepoznavati emocije, zavisno od genetskih predispozicija i karakteristika temperamenta.“ (Brajša-Žganec, 2003, 17) Socijalni razvoj odnosno proces socijalizacije podrazumijeva interakciju odgojitelja i djece. Socijalna interakcija je vrlo bitna u razvoju djeteta isto kao i samostalnost i igra. Odgoj je sam po sebi težak zadatak, a odgojitelj je taj koji je usmjeren prema djetetu i njegovim potrebama, koji djetetu pruža sadržaje koji su primjereni njemu i njegovoj dobi.

Kompetentan odgojitelj je stručan odgojitelj koji posjeduje određenja znanja, vještine i stavove i koji je usmjeren k područjima razvoja djeteta. Odgojitelj je taj koji kreira program po mjeri djeteta i upravo zbog toga treba biti kompetentan. Odgojitelj mora imati razumijevanja za svako dijete, ali ga isto tako, treba uputiti na neprimjereno ponašanje. U interakciji s djetetom poželjne osobine odgojitelja uključuju

zadovoljavanja dječjih osnovnih potreba, a to su potreba za slobodom kretanja, sloboda za ljubavlju i potreba za zabavom. U tom slučaju odgojitelj mora imati dovoljno strpljenja i ljubavi prema djetetu kako bi mogao uspješno zadovoljiti njegove potrebe. Odgojitelj je taj koji se mora dobro i svjesno odnositi prema svojoj djeci jer se djeca sve češće vezuju za odgojitelje. „Najbolji je pristup tih, smiren autoritet, kako bi se stvarno važni događaji grupnog života mogli glatko odvijati.“ (Katz, McClellan, 1999, 83)

Odgojitelj mora biti fleksibilan, sposoban, opušten i nenametljiv te mora u određenim situacijama znati kako se ponijeti prema djeci kako riješiti određeni konflikt. Uz obitelj, odgojitelj ima jednu od važnijih uloga u životu djeteta. Dijete mora imati povjerenja u odgojitelja isto kao što odgojitelj treba imati povjerenja u dijete. Zajedničko povjerenje i komunikacija ulijevaju sigurnost između oba člana, te povezanost u odnosu odgojitelj – dijete.

3. SOS DJEČJE SELO

3.1. Povijest SOS Dječjeg sela

Prvo SOS Dječje selo osnovao je Hermann Gmeiner u mjestu Imstu u Austriji 1949. godine. Hermann Gmeiner rođen je 23. lipnja 1919. godine u austrijskom mjestu Alberschwende kao peto od devetero djece koji su rođeni u skromnoj, obiteljskoj kući Gmeinerovih. Majka Angelika umrla je kada mu je bilo tek 5 godina, nakon smrti majke po njezinom zahtjevu o odgoju mlađe braće i sestara brinula se najstarija šesnaestogodišnja sestra Elsa. Gmeiner je studirao medicinu sa željom da postane pedijatar. Nakon što je posjetio razne domove i druge institucije shvatio je da oni nisu od velike pomoći djeci i mladima sa teškim obiteljskim pozadinama. Odlučio je pomoći stotinama djece koja su nakon Drugog svjetskog rata ostala bez svojih roditelja. Shvatio je kako je Austrija iz tog perioda, puna mladih udovica i nezbrinute djece. Odlučio je spojiti to dvoje u kuću. Kako nije imao novca odlučio ga je tražiti, slao je pisma širom Austrije objašnjavajući zašto baš ti dječaci i djevojčice trebaju živjeti u obiteljskom okruženju uz majku, koja iako nije biološka, ipak jest majka. Nije tražio mnogo samo jedana šiling. Počeli su stizati odgovori, a u njima i šilinci dovoljno za jednu, dvije, tri kuće što je bilo dovoljno za čitavo selo. Tako je 1949. godine nastalo prvo povijesno SOS Dječje selo u tirolskom gradiću Imst.

Kroz deset godina Gmeiner uspio je izgraditi deset sela u Indiji, Latinskoj Americi, bliskoistočnim zemljama, Africi i mnogim drugim zemljama.

Hermann Gmeiner pomogao je nezbrinutoj djeci; djeca koja su u II. svjetskom ratu ostala bez svojih obitelji, domova i sigurnosti. Njegovo čvrsto životno uvjerenje, po kojem je za pravilan rast i razvoj svakog djeteta potrebno zdravo okruženje i kvalitetan obiteljski odnos, predstavlja okosnicu SOS koncepta brige o djeci.

Slika 1. Hermann Gmeiner
Izvor: www.google.com

3.1.1. Povijest SOS Dječjeg sela u Hrvatskoj

Zbog lakoće kojom se prilagođuje kulturi i tradiciji u drugim zemljama SOS ideja prihvaćena je diljem svijeta u 132 zemlje. Danas postoji oko 533 SOS Dječjih sela i 2310 popratna SOS projekta, a to su SOS dječji vrtići, SOS kuća za mladež, SOS društveni centri, SOS škole, SOS obrazovni centri, SOS bolnice, kao i SOS projekti za hitne intervencije. SOS sela imaju između deset i dvadeset SOS obiteljskih kuća. Grade se u privlačnom okolišu i blizini većih gradova.

Udruga SOS Dječje selo Hrvatska djeluje od 25. veljače 1992. godine kao ravnopravni član SOS Kinderdorf Internationala, najveće svjetske nevladine organizacije za zbrinjavanje djece i mladeži, sa sjedištem u Innsbrucku u Austriji. Organizacija je neovisna, poštuje različite vjere, kulture i tradicije, a radi u zemljama i zajednicama čijem razvoju može pridonijeti svojom djelatnošću, radi u duhu Konvencije o pravima djeteta Ujedinjenih naroda, čije postavke promiče diljem svijeta. Izvršni dio Udruge SOS Dječje selo Hrvatska čini Nacionalni ured koji koordinira sve SOS projekte u zemlji. Zaposlenici Nacionalnog ureda su profesionalci koji su svoj rad posvetili pomaganju djece u izgradnji boljeg života. Od siječnja 1993. godine djeluje SOS Dječje selo Lekenik, a od kolovoza 1995. i SOS Dječje selo Ladmirevci.

Svrha SOS dječjeg:

Mi osnivamo obitelj za djecu kojoj su one potrebne i pomažemo im da dobiju vlastitu budućnost. Pružamo djeci mogućnost da izgrade trajne odnose u obitelji, dajemo im mogućnost da žive u skladu s vlastitom kulturom i vjeroispovješću i pomažemo im da prepoznaju i izraze svoje individualne sposobnosti, interese i talente. Omogućujemo da djeca steknu naobrazbu i obuku koja im je potrebna da postanu uspješni, korisni članovi društva. (Priručnik SOS – Dječjeg sela, 2004)

3.3. Vizija SOS Dječjeg sela

Vizija SOS Dječjeg sela je da svako dijete pripada obitelji, odrasta u ljubavi, poštovanju i sigurnosti. U okrilju obitelji svako dijete je zaštićeno i učiva u osjećaju pripadnosti. Ljubav i prihvaćanje liječe emocionalne rane i izgrađuju samopouzdanje. Uz pomoć ljubavi i prihvaćenosti djeca stječu povjerenje i vjeru u sebe i druge ljude. Djeca su zaštićena od zlostavljanja, zanemarivanja i eksploatacije. Tijekom prirodnih katastrofa i ratova štiti se njihova sigurnost, dobivaju sklonište, hranu, zdravstvenu zaštitu i naobrazbu, a to su temeljni uvjeti za zdrav razvoj djece.

3.4. Misija SOS Dječjeg sela

Misija SOS Dječjeg sela je stvoriti obitelj za nezbrinutu djecu, skrbiti o djeci bez roditelja, napuštenoj djeci ili djeci čije se obitelji ne mogu brinuti za njih. SOS Dječje selo pomaže djeci da oblikuju vlastitu budućnost, da žive u skladu s vlastitom kulturom i vjeroispovješću, pomaže djeci prepoznati i izraziti individualne sposobnosti, interese i talente. SOS Dječje selo osigurava djeci školovanje i stručno obrazovanje koje im je potrebno kako bi i sami mogli pridonijeti boljitku društva, sudjeluje u životu zajednice i odgovara na socijalne i razvojne potrebe najugroženije djece i mladih također SOS Dječje selo gradi objekte i stvare programe kojima je cilj ojačati obitelji i spriječiti napuštanje djece.

3.5. Vrijednosti SOS Dječjeg sela

Temeljna uvjerenja i stavovi na kojima je organizacija SOS Dječjeg sela izgrađena su: hrabrost, odanost, povjerenje, pouzdanost. Ta uvjerenja su osnova uspjeha SOS Dječjeg sela. Vrijednosti SOS dječjeg sela usmjeravaju njegovu aktivnost, odluke i odnose dok ostvaruje svoju misiju.

3.5.1. Hrabrost

SOS Dječje selo dovelo je u pitanje tradicionalne metode brige za nezbrinutu djecu i nastavlja utirati put inovativnim pristupima skrbi o djeci. Pomaže djeci koja se nemaju kome drugome obratiti. Suosjećajan i samopouzdan pristup SOS Dječjeg sela daje mu odlučnost da preispituje, uči i djeluje za djecu diljem svijeta.

3.5.2. Odanost

SOS Dječje selo ispunjava svoja obećanja te je potpuno posvećeno naporu da generacijama djece omogući bolji život. To postiže njegovanjem trajnih veza s donatorima, djelatnicima i zajednicama u kojima djeluje. SOS Dječje selo vjeruje da preuzimanjem dugoročnih obveza imaju smislen i trajan utjecaj.

3.5.3. Povjerenje

U SOS Dječjem selu vjeruju jedni drugima, vjeruju u sposobnosti i potencijale jedni drugih. Međusobno se podržavaju i poštuju te stvaraju okruženje u kojemu svoje odgovornosti mogu ispunjavati s pouzdanjem. Okolina puna povjerenja nadahnjuje da iskuša nove ideje i razmjeni iskustva.

3.5.4. Pouzdanost

Od samog početka 1949. godine SOS Dječje selo izgradilo je odnos povjerenja s donatorima, vladama i drugim partnerima koji pomažu u ispunjenju njegove misije. Najveća odgovornost SOS Dječjeg sela je zajamčiti dobrobit djece osiguravanjem visokih standarda skrbi o djeci.

3.6. Dokument o politici zaštite djece

Organizacija SOS Dječje selo radi u skladu s odredbama Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta. SOS Dječje selo na temelju tih odredba sa željom da djeci o kojoj se brine u svojim selima, zajednicama i vrtićima osigura brižno i sigurno okruženje, načinilo je dokument pod nazivom Politika zaštite djece.

Ovaj dokument je važan za organizaciju SOS Dječje selo, ali i za sve odrasle koji trebaju štiti djecu od svih načina zlostavljanja, zanemarivanja, iskorištavanja i nejednakosti kao i za djecu koja trebaju znati koji postupci prema njima nisu dozvoljeni, što činimo da ih spriječimo i što se poduzima ako se zlostavljanje dogodi.

Dokument Politike zaštite djece SOS dječjih sela jasno govori: „Neprihvatljiv je svaki oblik nasilja i zanemarivanja djece! Zaštita djece briga je svih nas“. (Dokument Politike zaštite djece, 2009, str. 3)

Svako dijete potencijalno je izloženo opasnosti od zlostavljanja i iskorištavanja. Neke djevojčice i dječaci češće su zlostavljani ako su bolesni ili imaju teškoće u razvoju, razlikuju se izgledom od druge djece, govorom, ponašanjem ili čim drugim. Zlostavljač često može biti osoba kojoj dijete vjeruje i s kojom je blisko. Stoga je od velike važnosti da svaka osoba povezana sa SOS Dječjim selima u potpunosti razumije što se podrazumijeva pod zlostavljanjem djece te da jednako tako razumije svoju ulogu i odgovornost u zaštiti djece od bilo kojeg oblika zlostavljanja.

Postoje različiti oblici zlostavljanja, a to su: tjelesno zlostavljanje, emocionalno zlostavljanje, zanemarivanje i zapuštanje, seksualno zlostavljanje, a pozornost treba obratiti i na međuvršnjačko zlostavljanje, optužbe za zlostavljanje u prošlosti i narušavanje djetetove privatnosti.

3.6.1. Tjelesno zlostavljanje

Kada se djetetu nanese tjelesna ozljeda ili ga se želi fizički povrijediti, govorimo o tjelesnom zlostavljanju. Tjelesno zlostavljanje odnosi se na sve stvarne ili potencijalne

ozljede koje se nanose nekim djelovanjem, a za koje se razumno može pretpostaviti da su pod kontrolom roditelja ili osobe koja uživa poziciju odgovornosti, moći ili povjerenja u odnosu prema djetetu. Tjelesno zlostavljanje su batine, bacanje, trovanje, gušenje, zadavanje opekline, kao i namjerno narušavanje djetetova zdravlja, bilo da je počinjeno od strane odrasle osobe ili drugog djeteta. Važno je znati da nitko nema pravo nanositi bol drugome, osobito ne jači slabijem, odnosno odrasli djetetu. Nije u redu da roditelji ili druge odrasle osobe koje ne sprječavaju nasilje koje vide da se događa djetetu.

3.6.2. Emocionalno zlostavljanje

Emocionalno zlostavljanje je ponašanje kojim se stvara stalni psihički pritisak na dijete, kojim mu se šalje poruka da je bezvrijedno, nevoljeno i nesposobno, te da postoji samo zato da bi zadovoljilo potrebe drugih. Emocionalno zlostavljanje je kontinuirano emocionalno maltretiranje djeteta koje negativno utječe na njegov razvoj i predodžbu o samom sebi. Emocionalno zlostavljanje odnosi se na slučajeve kada roditelji trajno propuštaju iskazivanje pažnje i ljubavi svojoj djeci. Vrlo čest oblik emocionalnog zlostavljanja predstavlja manipulacija dječjim osjećajima od strane odrasle osobe sa svrhom rješavanja nekih vlastitih problema. Konkretni primjeri emocionalnog zlostavljanja uključuju ograničavanje slobode kretanja, prijetnje, zastrašivanje, diskriminaciju, nepravedno okrivljavanje, podmićivanje, ruganje, degradiranje, međuvršnjačko nasilje, ponižavanje ili druge netjelesne oblike emocionalnog zlostavljanja. Nitko ne bi smio djetetu slati poruke koje štetno utječu na njegov razvoj i stvaranje slike o sebi niti mu ima pravo ograničiti slobodu kretanja, prijetiti mu, zastrašivati ga, izrugivati mu se, ogovarati i ponižavati.

3.6.3. Zanemarivanje i zapuštanje

Odrasli su dužni osigurati djeci sve što im je potrebno za normalan rast i razvoj: prehranu, sigurne uvjete života i krov nad glavom, brigu o zdravlju, školovanju, zadovoljavanje potreba za ljubavlju i prihvaćanjem. Zanemarivanje je propuštanje zadovoljenja djetetovih osnovnih potreba u mjeri koja znatno utječe na njegov tjelesni i psihički razvoj. Ako to ne učine, ili su u tome nemarni i čine velike propuste govorimo o zanemarivanju i zapuštanju.

3.6.4. Seksualno zlostavljanje

Seksualno zlostavljanje je ponašanje u kojem se dijete prisiljava ili navodi na seksualni čin, a počinitelj tog zlostavljanja je odrasla osoba ili drugo starije, snažnije dijete. Seksualno zlostavljanje započinje uvođenjem djeteta u seksualne aktivnosti koje ono ne razumije, za koje nije razvojno pripremljeno i za koje ne može dati zreli pristanak, pri čemu postoji razlika u dobi, veličini ili moći između zlostavljača i žrtve seksualnog zlostavljanja. Seksualne aktivnosti odnose se na sve oblike seksualnih kontakata i ponašanja. Utjecaj seksualnog zlostavljanja na djetetovo zdravlje povezuje se s brojnim medicinskim i psihološkim posljedicama, uključujući i uzimanje droga, nasilno ponašanje i psihičke probleme. Najveći broj seksualnih zlostavljanja djece se ne prijavljuje, uglavnom zbog straha i/ili nedovoljnog poznavanja problematike.

Seksualni odnos između odraslih i djece je nedopustiv te svako dodirivanje, nagovaranje, pokazivanje slika ili filmova koje djeca doživljavaju neugodnim, posramljujućim ili zbunjujućim. Seksualno zlostavljanje mogu činiti nepoznate osobe, ali jednako tako i poznate osobe koje su djeci bliske i kojima vjeruju. Djeca bi trebala sama odlučivati tko i kako ih može dotaknuti, zagrliti ili poljubiti.

3.6.5. Međuvršnjačko nasilje

Kada dijete zlostavlja drugo dijete govorimo o međuvršnjačkom nasilju. O nasilju među djecom govorimo kada jedno ili više djece uzastopno i namjerno uznemiruje, napada ili ozljeđuje drugo dijete koje se ne može obraniti. Međuvršnjačko nasilje može imati oblik prijetnji, tjelesnih ozljeda, odbacivanja, ruganja, zadirkivanja, ogovaranja, uzimanja stvari... Međuvršnjačko nasilje često uključuje neugodne komentare o djetetovoj obitelji ili rodbini.

Djeca ponekad nisu ni svjesna da ono što čine drugima nije u redu također nisu ni svjesna koje posljedice zlostavljanja ima za žrtvu. Odrasli su oni koji im trebaju to reći i pomoći žrtvi, ali pomoži i zlostavljaču da promijeni ponašanje.

3.6.6. Zlostavljanje u prošlosti

Zlostavljanje se može prijaviti i nekoliko godina kasnije nakon što se dogodilo. Osoba koja je kao dijete ili mlada osoba, za vrijeme života u SOS Dječjem selu doživjela neku od vrsta zlostavljanja uvijek može naći nekoga u SOS Dječjem selu tko će ju saslušati i razumjeti. Na taj način pomaže sebi, ali i drugoj djeci o kojoj se brine osoba optužena za zlostavljanje jer uvijek postoji mogućnost da se zlostavljanje ponovi. U

takvim slučajevima treba saslušati optužbe o prošlom zlostavljanju, učiniti sve da se pomogne toj osobi koja tvrdi da je zlostavljana u prošlosti, zaštititi svako dijete od osobe koja je optužena za zlostavljanje.

3.6.7. Narušavanje djetetove privatnosti

Djetetovom privatnošću obuhvaćeni su privatni podaci o djetetu, kao i slike, tekstovi ili video materijali o djetetu. Sve informacije djetetovoj prošlosti, zdravstvenom stanju, obiteljskoj povijesti, školovanju ponašanju i slično moraju se s najvećom pažnjom čuvati u administraciji SOS Dječjeg sela.

4. SOS DJEČJE SELO LEKENIK

4.1. Povijest SOS Dječjeg sela Lekenik

SOS Dječje selo Lekenik izgradilo se u slikovitom turopoljskom selu Lekenik. Pogodan smještaj, potrebna infrastruktura, gostoljubivost stanovništva i spremnost na suživot sa stotinjak djece bili su presudni za odabir ove lokacije.

Temeljni kamen za SOS Dječje selo Lekenik položen je svečano 10. rujna 1992. godine. Unutar 4 mjeseca izgrađeno je 15 obiteljskih kuća za smještaj djece. Izgradnju, opremanje i uređenje tog projekta SOS Kinderdorf Internationala financirala je zaklada HermannGmeinerFondsDeutschland iz Münchena, sredstvima koja su darovali brojni donatori i prijatelji SOS dječjih sela.

Prvi stanovnici i njihove SOS mame došli su u Lekenik početkom 1993. godine. Svečano otvaranje SOS Dječjeg sela Lekenik bilo je 8. listopada 1993. godine pa je stoga taj dan proglašen danom SOS Dječjeg sela Lekenik. O odgoju i njezi djece svakodnevno se brine 15 SOS mama u 15 SOS kuća. Njima pomažu SOS tete, direktor sela, pedagoški pomoćnik, psiholog i dva seoska majstora. Ova velika i složna SOS obitelj dijeli iste životne obveze i radosti kao i svaka druga obitelj.

4.2. Četiri načela na kojima se temelji koncept SOS dječjeg sela

Dugoročna skrb obiteljskog tipa u SOS Dječjem selu izrasta iz četiri načela, a to su: SOS majka, SOS braća i SOS obitelj, SOS kuća, SOS selo.

4.2.1. SOS majka

SOS majka ima ključnu ulogu u životu svoje djece. SOS majka mora biti spremna u isto vrijeme odgajati djecu različite dobi, koju su u SOS Dječje selo doveli različiti razlozi te ih okupiti u jednoj obitelji. SOS majka osigurava dom i stabilno obiteljsko okruženje također mora biti u stanju ispuniti sve fizičke i emocionalne potrebe svoje djece. SOS Majka priprema SOS obitelj za dolazak nove djece uz pomoć stručnih djelatnika.

Ona razvija blizak odnos sa svojom djecom koja su joj dana na povjerenje i brigu. Stručno je osposobljena za rad s djecom, živi s njima, upravlja njihovim razvojem i samostalno vodi kućanstvo. Poštuje obiteljsko podrijetlo svakog djeteta, kulturne krijene i vjeru. SOS majka im vrlo težak posao i zadatak koji zahtjeva visoke standarde selekcije i poduke.

4.2.2. SOS braća i SOS obitelj

SOS Dječje selo od svog osnutka primjenjuje i zagovara skrb za djecu obiteljskog tipa, kojoj je cilj pružiti sve što mu može zatrebati do osamostaljenja. Djeca koja zajedno žive sa SOS mamom u jednoj SOS kući predstavljaju SOS obitelj.

Djevojčice i dječaci različite dobi žive zajedno kao sestre i braća, a biološki braća i sestre uvijek se smještaju u istu SOS obitelj. SOS obitelj sastoji se od petero djece, koja zajedno sa svojom SOS majkom žive u obiteljskoj kući. U Hrvatskoj se teži tome da taj broj sveden na maksimalno šestero djece. Dječje selo ima 16 kuća te dječji vrtić i društveni centar koji su dostupni lokalnoj zajednici.

SOS Dječje selo na temelju svog obiteljskog koncepta rada koji doprinosi s jedne strane povratku vjere u institut obitelji kao nosioca razvoja djeteta, a s druge strane kroz direktan rad s djecom utječe na vraćanje njihovog povjerenja u obitelj kao elementarnu životnu zajednicu.

4.2.3. SOS kuća

Kuća je obiteljski dom, ima svoju jedinstvenu atmosferu, ritam i rutinu. Djeca pod istim krovom uživaju u istinskom osjećaju sigurnosti i pripadnosti, ona rastu i uče zajedno, dijeleći odgovornosti, sreću i tugu svakodnevnog života. U SOS Dječjem selu Lekenik postoji 16 kuća.

Slika 2. SOS kuća

Izvor: www.sos-dsh.hr

4.2.4. SOS selo

SOS Dječje selo je vodeća globalna organizacija na području alternativne skrbi o djeci. Na temelju objavljenog izvještaja „Quality4Children“, koji definira standarde kvalitete alternativne skrbi u Europi, SOS Dječje selo odigralo je iznimno važnu ulogu u izradi smjernica za alternativnu skrb o djeci koju su Ujedinjeni narodi službeno usvojili 2010. godine kao ključni okvir svog rada.

SOS obitelji žive zajedno, gradeći i prihvaćajući seosko okruženje u koje se djeca sigurno i bezbrižno igraju i sklapaju prijateljstva. SOS obitelji razmjenjuju iskustva i međusobno si pomažu. Svako dijete uz pomoć svoje obitelji u selu i zajednici uči kako aktivno sudjelovati u društvu.

4.3. Dolazak djeteta u SOS obitelj

SOS obitelj čine SOS mama i SOS djeca, a SOS obitelj predstavlja osnovni temelj svakog SOS Dječjeg sela. Broj djece u obitelji mora biti takav da SOS mama ima individualni pristup svakom djetetu, stoga se broj djece u SOS obitelji ograničava na šestero.

SOS Dječje selo ulaže velike napore da smjeste svako dijete u što odgovarajuću SOS obitelj. Za prijem u SOS obitelj uzimaju se samo ona djeca kojoj je potreban novi dom u trajnom obiteljskom okruženju i za koju nigdje ne postoji prikladniji smještaj.

Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi u SOS Dječje selo dolaze temeljem zahtjeva Centra za socijalnu skrb. SOS Dječje selo pregledava svu potrebnu dokumentaciju i provjerava da li su svi uvjeti ispunjeni za prijem djeteta. Kada su svi uvjeti ispunjeni dogovara se sastanak s nadležnim Centrom.

Poželjno bi bilo upoznati se s biološkom obitelji djeteta, kada je to moguće te bi bilo dobro ako je moguće da biološka obitelj dođe s djetetom u Selo pa da dijete sve iz prve ruke vidi. Takav prijem i dolazak djeteta je manje problematičan i traumatičan. Dijete tada zna kuda dolazi te novu okolinu i promjene lakše prihvaća. SOS Dječje selo upoznaje dijete sa aktivnostima u Selu te mu pokazuje kako izgleda život u Selu.

Nakon početne faze u SOS Dječjem selu provjeravaju slobodne kapacitete, a također procjenjuje se u kojoj obitelji i kod koje mame bi se dijete najbolje uklopilo. Uvijek se gleda da dolazak i smještaj budu u interesu djeteta.

SOS Dječje selo je svjesno da svako dijete dolazi sa svojom specifičnom poviješću, podrijetlom i osjećajem identiteta. Zbog toga SOS Dječje selo pokušava održati suradnju s djetetovom biološkom obitelji te žele da prelazak u novi dom i obitelj bude što bezbolniji te da stvore temelje za kontinuiranu vezu s obitelji.

4.4. Faze brige o djeci i mladima

Djeca u SOS obiteljima ostaju do kraja osnovne škole nakon čega odlaze u Zajednice mladih u Velikoj Gorici i Zagrebu. Tamo ostaju do kraja srednjoškolskog obrazovanja, a zatim se djeci pomaže još 3 godine dok se ne osamostale ili ih se podržava tijekom cijelog studija s tim da ih se prati i pomaže još godinu dana po završetku studija. Nakon toga se smatra da su postigli samostalan život iako se zajednici uvijek mogu obratiti za bilo kakvu pomoć.

Osnovna značajka brige o djeci i mladima u SOS Dječjem selu je cjelovitost koja se ostvaruje kroz četiri faze: SOS Dječje selo, SOS Zajednica mladih, program polusamostalnog života i praćenje.

4.4.1. SOS Dječje selo

U SOS Dječje selo primaju se djeca na temelju zahtjeva od strane Centra za socijalnu skrb. Komisija za prijem djece u SOS Dječje selo mora odobriti taj zahtjev tako što procjenjuje da li je moguće djetetu pružiti odgovarajuće uvjete za pravilan rast i razvoj unutar zajednice te procjenjuje da li mu je potreban novi dom u trajnom obiteljskom okruženju.

U SOS Dječje selo primaju se djeca urednog psihofizičkog razvoja do deset godina starosti ili starija, ali pod uvjetom da se smještaju u istu obitelj sa svojom biološkom braćom i sestrama. Trebalo bi poticati i razvijati suradnju između djeteta i njegove biološke obitelji ako je to u interesu djeteta.

SOS Majka priprema SOS obitelj za dolazak nove djece uz pomoć stručnih djelatnika. Za vrijeme upoznavanja svakoj se SOS obitelji pruža stručna pomoć psihologa, pedagoga i socijalnog radnika. U SOS Dječjem selu SOS obitelji se pruža pomoć od strane psihologa, pedagoga, socijalnog radnika, logopeda, defektologa, psihoterapeuta te psihijatra.

SOS Dječje selo Lekenik pruža djeci veliki broj organiziranih aktivnosti i radionica koje pripremaju djecu za daljnji samostalni život i prelazak u SOS Zajednice mladih, koje u opisu svog rada prate potrebe i značajke mladih u periodu adolescencije.

Slika 3. SOS Dječje selo Lekenik

Izvor: www.sos-dsh.hr

4.4.2. SOS Zajednica mladih

Nakon završetka osnovne škole djeca odlaze sa navršениh 14 godina u SOS Zajednicu mladih. Da bi djeca mogla otići u SOS Zajednicu mladih uz svoju dobrovoljnost moraju postići dovoljnu razinu zrelosti, uz pomoć koje mogu pokazati sposobnost da se mogu brinuti sami za sebe te da poštuju ostale osobe u najbližoj okolini. O zajednici i mladima brinu odgajatelji stručnjaci sa područja društveno humanističkih znanosti. U zajednici se potiče samostalnost svake mlade osobe kako bi kasnije mogla nastaviti voditi samostalan život. Stoga mladi u SOS zajednici obavljaju što više kućanskih poslova uz pomoć svojih matičnih odgajatelja.

Mladi se također međusobno družе, a potiče se druženje i sa drugim vršnjacima izvan zajednice. Odlaze u kino, kazalište, šetnje sa svojim prijateljima, a ponekad im prijatelji dolaze i u posjet. S mladima se prema potrebi vode individualni savjetodavni razgovori, a matični odgajatelji vode skupni rad sa svojim mladima. Svi mladi se školuju, a izbor zanimanja je različit, a ovisno o uspjehu i interesu pruža im se mogućnost za daljnje školovanje. Ovisno o mogućnostima zajednice mladima se pokušava pomoći i oko dodatnih edukacija koji bi im mogli pomoći u stjecanju novih znanja i vještina korisnih za njihova buduća zanimanja.

Kako bi mladi usvojili radne navike te postigli neku financiju dobit tijekom školskih praznika potiče ih se na rad. Mladi samostalno ili uz pomoć odgajatelja pronalaze odgovarajuće honorarne i sezonske poslove. Uvažavanje Prava mladih i poštivanje njihova mišljenja temeljno su načelo rada s mladima i planiranje njihove budućnosti.

4.4.3. Program polusamostalnog života

Nakon što mladi završe srednju školu u cilju daljnjeg osamostaljenja uz pomoć matičnih odgajatelja pronalaze posao i počinju raditi. Pronalaskom posla prestaje boravak mladih u SOS Zajednici mladih, te tada započinje program polusamostalnog života. Mladi počinju živjeti u iznajmljenim stanovima ili sobama, a značajka ovog programa je da mladi djelomično sudjeluju u plaćanju troškova stanovanja, a djelomično im pomaže SOS Dječje selo. Mlada osoba i dalje im svu pomoć od strane svog matičnog odgajatelja čija uloga postaje prvenstveno savjetodavna. U slučaju da mlada osoba bude nezaposlena te da nema dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih potreba, ozbiljnih ili dugotrajnih bolesti, mladi u okviru SOS Dječjeg sela mogu zatražiti kratkotrajnu financijsku pomoć. Program polusamostalnog života traje najduže 3 godine, a njegov cilj je postizanje samostalnosti kod mlade osobe.

4.4.4. Praćenje

Nakon što prođu tri godine smatra se da je mlada osoba sposobna samostalno živjeti te prelazi u program praćenja. Praćenje je završni korak kojeg provodi odgajatelj putem povremenih kontakata s mladom osobom. Praćenje traje do dvije godine, odnosno sve do konačnog izlaska mladih iz sustava SOS skrbi.

5. PRIJEM DJECE U SOS DJEČJE SELO

5.1. Komisija i kriteriji za prijem djece

Komisija za prijem djece zadužena je za postupak primanja djece i brine se da budu primljena ona djeca čije potrebe mogu biti najbolje zadovoljene smještajem u SOS obitelji. Komisiju vodi direktor Sela, a obično su u nju uključeni članovi stručnog tima za razvoj djece. Direktor Sela može se po potrebi konzultirati sa glasnogovornicom sela SOS majki. Potencijalne SOS majke dobivaju detaljne informacije o djetetu i tek onda mogu potvrditi jesu li spremne prihvatiti dijete. Ključna zaduženja komisije za prijem djece su pregled molbi za prijem djece u Selo pri čemu komisija osigurava strogo provođenje kriterija postupaka za prijem djeteta u selo, procjenjuje koja je SOS obitelj najprimjerenija za dijete u detaljnim konzultacijama s SOS majkom, osigurava sve potrebne dokumente i ispunjenje svih legalnih uvjeta.

Kriteriji za prijeme djece u SOS Dječje selo su: djeca mogu biti primljena u dobi između 0-10 godina starosti, a iznimno i starija ukoliko je to u njihovom najboljem interesu. Zatim, djeca za koju komisija za prijem djece utvrdi da SOS obiteljski sustav skrbi u odnosu na njihov psihofizički status, može zadovoljiti njihove potrebe i osigurati im rast i razvoj.

6. INDIVIDUALNI RAZVOJNI PLAN

Osnovna ideja razvojnog planiranja u SOS Dječjem selu je da svako pojedino dijete bude u središtu pažnje svih osoba koje su uključene u njegov razvoj. Individualni razvojni plan je najvažniji instrument osiguravanja kvalitete skrbi o smještenoj djeci. Kroz razvojno planiranje dijete i njegov razvoj se shvaćaju na sveobuhvatan način. Njegovi talenti i potencijali se prepoznaju i potiču, a poteškoće i slabe strane se nastoje umanjiti. U izradi razvojnog plana sudjeluje dijete starije od 9 godina, SOS mama, obiteljski savjetnik i stručni suradnik (psiholog).

Dugoročni, srednjoročni i kratkoročni ciljevi postavljaju se za četiri razvojna područja: fizički razvoj i zdravstveni razvoj, kognitivni razvoj i obrazovni status, emocionalni razvoj te socijalni razvoj i razvoj vještina. Ti ciljevi trebaju biti specifični, mjerljivi, dogovoreni, realni i vremenski zacrtani. Razvojno planiranje promovira strukturalni i ciljani obrazovni rad i dokazuje rezultate, a uspješnost čini vidljivom. Razvojni plan se izrađuje za školsku, a ne kalendarsku godinu. Proces izrade plana je vrlo iscrpan pa izrazito dugo traje, često i preko 2 sata za jedno dijete.

7. AKTIVNOSTI KOJE POMAŽU U SOCIJALIZACIJI DJECE

7.1. Mala igraonica

Mala igraonica namijenjena je djeci od tri do pet i pol godina. Mala igraonica ima svoje aktivnosti koje su definirane Planom i programom odgojno-obrazovnog rada. Mala igraonica otvorena je svakim radnim danom od 9 do 12 sati. Važno je napomenuti da djeca do treće godine vrijeme provode sa svojom SOS mamom, a nakon treće godine kreću u Malu igraonicu.

Mala igraonica uz obitelj je mjesto gdje djeca stječu osnovne vještine rane socijalizacije. U Maloj igraonici nalaze se razni kutići za igru kao što su kutić liječnika, kutić građenja, kutić kuhanja i mnogi drugi. Druženje u Maloj igraonici započinje jutarnjom tjelovježbom, a završava tjelesnom aktivnošću ili šetnjom.

7.2. Dječji vrtić

SOS Dječji vrtić Lekenik izgrađen je 1995. godine, a svečano je otvoren godinu dana kasnije. SOS Dječji vrtić Lekenik pripada nizu srodnih projekata što ih SOS Kinderdorf International gradi uz SOS Dječja sela širom svijeta.

Dugo godina to je bio jedini vrtić između Velike Gorice i Siska. Svih tih godina vrtić je pratio sve suvremene smjernice u predškolskom odgoju kako bi bio ugodno i poticajno mjesto za boravak djece.

SOS Dječji vrtić nudi mogućnost većeg i raznovrsnijeg izbora programskih oblika i sadržaja rada s djecom. Osnovna djelatnost SOS Dječjeg vrtića zbiva se unutar dvije skupine predškolske dobi uz aktivnu suradnju i rad s roditeljima. Korisnici usluga mogu odabrati cjelodnevni, poludnevni, kraći program, igraonice, rekreacijske programe, kreativne grupe – likovnu i predškolu.

SOS Dječji vrtić radi na programu otvorenog kurikulumu, koji se realizira kao proces zajedničkog življenja djece, odgojitelja i roditelja, koji zajednički uče i tragaju za boljim načinima razumijevanja svih životnih situacija i sebe u njima. Otvoreni kurikulum sačinjavaju određeni sadržaji, aktivnosti i odgojne reakcije koji predstavljaju sredstva za razumijevanje i vladanje životnim situacijama. Sve to doprinosi zajedničkom izgrađivanju kvalitete dječjeg življenja, konfiguraciji

vremenskog rasporeda, individualnu i razvojnu primjerenost ponuđenih poticaja i odgojno-obrazovnih aktivnosti, komunikaciji i cjelokupnom ozračju u kojem djeca žive, igraju se i uče.

U SOS Dječjem selu Lekenik odgajatelji zajedno s djecom istražuju i mijenjaju vlastitu praksu. To je moguće samo uz dobro poznavanje svakog djeteta, njegovih razvojnih mogućnosti i potreba te uz bogatu i poticajnu sredinu, slobodu odabira materijala, vrste i mjesta odvijanja aktivnosti te dovoljno vremena za igru.

Uloga odgajatelja u vrtiću je da stvaraju poticaje za aktivnosti u kojima djeca različite dobi mogu sudjelovati prema individualnim sklonostima i potrebama da ih potiču na razmišljanje, na uočavanje i rješavanje problema te na međusobnu komunikaciju.

Od rujna 2011. godine SOS Dječji vrtić vodi Općina Lekenik.

7.3. Osnovna škola

Djeca SOS Dječjeg sela pohađaju osnovnu školu „Mladost“ Lekenik. Škola se nalazi u neposrednoj blizini Dječjeg sela što je jedan od velikih prednosti. Suradnja sa školom, ravnateljem, stručnim timom, učiteljima i nastavnicima je svakodnevna u obliku informacija, konzultacija, sudjelovanje na priredbama i proslavama. To je jedan od uvjeta socijalizacije djece Dječjeg sela. Društveni centar u radu primjenjuje moderne pedagoške metode, a s djecom rade stručnjaci pedagoškog, psihološkog, socijalnog kao i stručnjaci drugog profila.

8. SOS DRUŠTVENI CENTAR HERMANN GMEINER U SOS DJEČJEM SELU LEKENIK

SOS Društveni centar HermannGmeiner djeluje u sklopu SOS Dječjeg sela Lekenik od siječnja 2007. godine, a osnovan je s ciljem da djeci ponudi bezbrižno i udobno mjesto za obrazovni, kreativni i socijalni razvoj.

Društveni centar nudi različite sadržaje za djecu kao što su knjižnica, računalne i internet radionice, sportske aktivnosti te slobodno kreiranje vremena kroz različite društvene zabavne igre.

Društveni centar HermannGmeiner radi s ciljem pomaganja djeci da razvijaju svoju kreativnost, te na taj način djeca imaju priliku raditi u likovnoj i keramičarskoj radionici, raditi u informatičkoj radionici, pogledati filmove, dobiti instrukcije ukoliko su im potrebne.

8.1. Rad Društvenog centra

Rad Društvenog centra temelji se na pozitivnim iskustvima iz prethodnih godina. provodeći aktivnosti koje daju vidljive i značajne rezultate.

Rad Društvenog centra organiziran je tijekom cijelog dana (i subotom i nedjeljom) tako da ovisno o školskim obvezama, djeca imaju mogućnost sudjelovati u različitim aktivnostima koje s vremenom nadopunjuju u skladu s njihovim interesima.

Prostor Društvenog centra bez nadzora voditelja ili drugih odgovornih osoba ne mogu koristiti djeca. Koordinator Društvenog centra treba biti odgovorna osoba jer kao takva brine o svim materijalnim dobrima u Društvenom centru. Oprema koja se koristi za potrebe radionica ne smije se iznasti iz Društvenog centra bez saznanja koordinatora i bez dopuštenja ravnatelja SOS Dječjeg sela.

Svaki mjesec koordinator saziva sastanak s voditeljima svih radionica, a na kraju svakog mjeseca voditelji radionica su dužni ukrato podnijeti pismeno izvješće o aktivnostima. Kreativni tim Društvenog centra čine voditelji svih radionica. Na početku godine voditelji svih radionica međusobno biraju voditelja kreativnog tima koji je uz koordinatora najodgovornija osoba za provođenje svih odgovornih aktivnosti. Koordinator i voditelj kreativnog tima u suradnji s ravnateljem odobravaju predložene programe radionica, dogovaraju način i termine njihovih nastupa i prezentacija.

8. 2. Sadržaji i aktivnosti društvenog centra

Sadržaji i aktivnosti Društvenog centra:

- igraonica (eko patrola),
- hobby art radionica,
- likovna radionica,
- dramska radionica,
- literarna radionica,
- mala računalna radionica,
- instrukcije,
- glazbena radionica,
- plesna radionica,
- parlaonica,
- radionica životnih vještina (domaćinstvo i ekologija),
- šahovska radionica i
- kino.

Igraonica je namijenjena djeci od prve 1. do 4. razreda osnovne škole. Igraonica je osmišljena s ciljem da u njoj djeca provode slobodno vrijeme kada nisu u školi. U igraonici djeca provode vrijeme pišući zadaće, učeći pri čemu im mogu pomoći tete ili odgovorne osobe u igraonici, također djeca provode vrijeme crtajući i igrajući se. Svaki program mora poticati kod djece smijeh, šalu, humor i zabavu.

Slika 4. SOS igraonica

Izvor: www.sos-dsh.hr

Eko patrola je poseban dio igraonice, a njihov zadatak je održavati okoliš čistim i urednim, skupljati otpad, plastičnu ambalažu i stari papir, kao i saditi cvijeće i druge zele biljke.

Hobby art radionica je radionica gdje djeca izrađuju predmete od gline, crtaju na svili, izrađuju lutke za lutkarske predstave, slikaju... Hobby art radionica u Društvenom centru ima svoj stalni prostor s potrebnom opremom. Ovakav tip radionice trebao bi se poticati i podržavati jer polaznici ove radionice ulažu veliki trud i volju kako bi napravili kvalitetne i maštovite radove koje javno promoviraju. Rad ove radionice može se zamijetiti u sklopu svih aktivnosti jer je ovo kreativna i značajna radionica s kvalitetnim radovima, a ono što je najvažnije ima pozitivan učinak na djecu.

Ova radionica nastavljaći tradiciju, jedanput godišnje treba sudjelovati u likovnom, odnosno scenskom oblikovanju jedne dječje kazališne predstave. Upravo u ovoj radionici djeca se ohrabruju da potiču i izražavaju svoju maštu.

Likovnom radionicom odnosno crtežom uspostavlja se kontakt s djetetom jer se crtež tumači zajedno s njegovim autorom. Radovi ove radionice ukrašavaju unutrašnjost Društvenog centra.

Dramska radionica djeluje već duže vrijeme. Unutar dramske radionice postoji Mala dječja scena i Malo kazalište bajki.

Slika 5. SOS dramska radionica

Izvor: www.sos-dsh.hr

U Malu scenu uključena su djeca svih uzrasta, koja rade dječje predstave, u pravilu jedan kratki poetski igrokaz. Ova kreativna radionica radi na principu pojedinačnih i grupnih proba, a sve ovisi o mogućnostima djece. Mala dječja scena ima obvezu pripremiti barem dvije predstave koje djeca izvode pred publikom u centru, kao i na gostovanjima.

Malo kazalište bajki specifičan je teatar, u kojem glume zaposlenici, djeca i vanjski suradnici SOS Dječjeg sela Lekenik. Izvodi se program u recitatorskoj tj. čitalačkoj formi, svaka dva mjeseca u prostorima društvenog centra.

Literarna radionica usmjerena je prema individualnim mogućnostima i sposobnostima djece. Ovo je izrazito kreativna radionica jer se aktivnosti odvijaju u grupama na kreativnim satima pisanja. Radovi polaznika mogu se pronaći i pročitati u literarnim priložima lista SOS Dječjeg sela Lekenik, te u SOS Glasniku. Radionica na kraju godine ima obvezu izdati Zbornik radova i sudjelovati u zajedničkoj priredbi Društvenog Centra.

Cilj literarne radionice je inicirati pisanje teme koje se mogu uklopiti u određene manifestacije i obilježavanje značajnih datuma.

Mala računalna radionica uvijek ima zainteresirane članove koji vrlo rado provode slobodno vrijeme na računalima učeći, igrajući igrice i surfajući internetom.

Instrukcije iz matematike, fizike, engleskog i njemačkog jezika kao i ostalih školskih predmeta su također vrijedan edukativni sadržaj za djecu koja imaju poteškoća sa savladanjem školskog gradiva. Ovo je već dugogodišnja aktivnost za koju su zadužene dvije osobe, podijeljene prema odgovornosti za učenike od prvog do petog razreda, te za učenike od šestog do osmog razreda.

Cilj radionice je poboljšanje školskog uspjeha, ali i podizanje samopouzdanja kod djece i samostalnosti u učenju i radu, te stjecanje radnih navika.

U Glazbenoj radionici djeca uče svirati različite instrumente kao što su gitara, bubnjevi i klavijature. Kroz tu radionicu je nastao pravi rock band „Napadači sluha“.

Plesna radionica odvija se u sklopu igraonice, uzevši u obzir uzrast i broj zainteresiranih. Važno je napomenuti da neka djeca iz SOS Dječjeg sela sudjeluju u plesnim aktivnostima jer plešu u klubu mažoretkinja Lekenik koji svoje probe održava u Društvenom centru.

Parlaonice je nedavno pokrenuta i sve popularnija gdje djeca uče razgovarati, raspravljati i izražavati vlastito mišljenje o aktualnim temama na civilizirani način.

U sklopu životnih vještina već duže vrijeme u sklopu Društvenog centra postoji radionica Domaćinstvo.

Radionicu Domaćinstvo pohađaju djevojčice, ali dječaci iz SOS Dječjeg sela te je zbog toga vrlo popularna. Polaznici ove radionice rade razne vrste jela, slastica i zimskih salata. Također djecu se uči šivati, raditi goblene, vesti, kukičati i sl.

Šahovska radionica osmišljena je kao škola šahovske igre i igranja šaha tijekom školske godine. Djeca koja su uključena u radionicu odlaze na ekipna i pojedinačna prvenstva grada Siska i Sisačko-moslavačke županije.

Cilj radionice je razvijanje pozitivnog razmišljanja i rješavanja problema kroz šahovsku igru koja kasnije koristi u svakodnevnom životu i radu, te potiču kreativnost i pozitivan životni stav kod djece.

Slika 6. Šahovska radionica

Izvor: www.sos-dsh.hr

Važno je napomenuti da je i registriran šahovski klub „Lekenik“ i da djeluje u prostoru Društvenog centra.

Kino u Društvenom centru se prikazuju filmovi primjereni djeci SOS Dječjeg sela Lekenik. Nastoji se uvijek pokazati primjeren crtić ili film djeci, ali kino projekcije mogu biti sastavni dio Igraonice Društvenog centra.

Kao zaključak svega gore navedenog sasvim je jasno da Društveni centar ima veliku ulogu u SOS Dječjem selu Lekenik te je vrlo bitan, složen i zahtjevan, ali je isto tako i rad onih koji u njemu rade vrlo odgovoran.

U suradnji sa RTL televizijom grupa djece jednom tjedno uređuje i vodi radio emisiju u trajanju od jednog sata. Emisija se zove SOS Dječje selo MOJ DOM u kojoj djeca imaju priliku razvijati svoje komunikacijske vještine.

Kulturni i sportski događaji u Zagrebu i Sisku su također događaji koje djeca iz SOS Dječjeg sela Lekenik često posjećuju, kako bi uživali u novim filmskim ostvarenjima, kazališnim predstavama i nogometnim utakmicama naših klubova i reprezentacije, kao i u drugim sportskim događanjima.

Možemo zaključiti da aktivnosti i radionice u Društvenom centru razvijaju potencijal djece time stvaraju pozitivnu sliku o sebi što jača njihovo samopouzdanje.

9. STRUČNI TRETMANI

9.1. Psihoterapije

Psihoterapija je potrebna kao podrška za vrijeme psihičkih kriza u životnim fazama, kod depresija, strahova, poremećaja veanih za hranjenje (kao što su anoreksija i bulimija), problema vezanih za nisko samopoštovanje, kod psihosomatskih oboljenja, za praćenje pri unutarnjim procesima zbog žalosti u obitelji, za obradu nesreća i drugih traumatskih događaja te kod doživljenog seksualnog ili tjelesnog zlostavljanja.

Cilj svakog psihoterapijskog tretmana jest promjena disfunkcionalnih obrazaca ponašanja te uklanjanje simptoma kako bi se maksimalno unaprijedilo zdravlje. U psihoterapijskom pristupu djetetu treba pokazati razumijevanje za specifičnosti razvojnog stadija u kojem se dijete nalazi, ali i osjetljivost prema obitelji i okruženju u kojem djeca žive.

Terapijske tehnike modificiraju se prema fazama razvoja djeteta, stupnju edukacije, o čemu ovisi i sam izbor tehnika. Uloga psihoterapeuta u terapiji s djetetom vrlo je kompleksna jer psihoterapeut kreira sigurnost, preuzima odgovornost za granice i etičnost samog procesa.

U psihoterapijskom radu s djecom treba biti kreativan. Iako djeca posjeduju manje kvaliteta koje se općenito smatraju poželjnima u terapiji, u prednosti su zbog aktivnih snaga razvoja odnosno sazrijevanja.

Posebna težina psihoterapije djece i mladih proizlazi iz djetetovih problema s motivacijom, reduciranošću kapaciteta retrospekcije i teškoćama vremenske perspektive. Posebnu poteškoću predstavlja zaokupljenost djetetovog ega obranama od terapeuta, što je naročito naglašeno kod adolescenata, a što stvara teškoće u uspostavljanju odnosa.

9.2. Logopedске терапије

Godišnji program rada logopeda namijenjen je svoj djeci smještenoj u SOS Dječje selo Lekenik kod kojih je prisutan poremećaj komunikacije, jezika, govora, glasa, čitanja, pisanja i/ili matematičkih sposobnosti.

Za rad se koristi prostorija u Društvenom centru SOS Dječjeg sela Lekenik. Rad se provodi individualno. Djeca sa sličnim poteškoćama uključuju se u manje grupne terapije (koje se izmjenjuju s individualnim) ukoliko se procijeni da bi grupni rad mogao pozitivno utjecati na tijek terapije ili da je kod djeteta potrebno razvijati vještine grupnog rada i suradnje.

Osnovni cilj logopedске терапије je unaprijediti i poboljšati komunikacijske sposobnosti djeteta. Kod svakog djeteta ishod će biti drugačiji što ovisi o njegovim sposobnostima i ograničenjima, dakle o prirodi njegovih teškoća. Trajanje logopedске терапије ovisi o mnogim čimbenicima kao što su težina problema, učestalost i konzistentnost terapije te dosljednost provođenja danih uputa od logopeda.

Dijagnostika se odnosi na ispitivanje govora i dijagnostiku govorno-jezičnih i glasovnih poremećaja, utvrđivanje govorno-jezičnog statusa i pisanje mišljenja te u skladu s njim, određivanje primjerenih terapijskih postupaka s ciljem praćenja napretka djece kod kojih se provode terapijski postupci te za potrebe određivanja adekvatnog oblika školovanja.

Terapija se odnosi na rad i poticanje ranog komunikacijskog razvoja, rad na poboljšanju jezičnih sposobnosti, rad na otklanjanju artikulacijskih poteškoća, rad na ublažavanju, odnosno otklanjanju netočnosti u govoru, priprema za školu, rad na ovladavanju vještinama čitanja, pisanja i/ili računanja i rad na poboljšanju grafomotorike.

Kroz logopedски rad s djecom prisutna je suradnja sa SOS mamom i stručnim timom. Suradnja s stručnim djelatnicima u Selu odnosi se na sudjelovanje u radu stručnog tima s ciljem planiranja i evaluacije dijagnostičkih i terapijskih postupaka. Za cijelo vrijeme rada provodi se propisana stručna dokumentacija kroz izradu godišnjeg plana i programa logopeda.

9.3. Defektolog

Prema zapažanjima psihologinje SOS sela, kod određenog broja dečice primijećena je potreba za uključenjem u individualni edukacijsko -rehabilitacijski rad. Kroz ovakav oblik rada djeca će dobiti strukturiranu podršku te će im edukacijom i podrškom SOS mama biti omogućena poticajna okolina u kojoj će kroz igru i svakodnevne aktivnosti učiti i usavšavati svoje vještine.

Djeca s intelektualnim poteškoćama koja u školi prate program po individualiziranom i prilagođenom programu, jednom tjedno razvijaju i unaprijeđuju socijalne kompetencije. Cilj rada defktologa je procjena djece s intelektualnim teškoćama, programiranje i izrada plana za svako dijete te podrška SOS majkama u provedbi istih.

9.4. Instrukcije

Instrukcije iznimno važna aktivnost, koja se provodi u sklopu Društvenog centra, pruža se onoj djeci koja imaju slabije rezultate u školi. Ovo je aktivnost, za koju su zasluženi dugogodišnji suradnici SOS Dječjeg sela.

Instrukcije se ne provode samo s djecom slabijeg znanja nego se provode i s djecom koja žele poboljšati ocjene ili jednostavno naučiti više.

U SOS Dječjem selu vanjski suradnici zaduženi su za instrukcije iz kemije, jezika, matematik, fizike, hrvatskog jezika i svakog drugog predmeta. Instrukcije su velika pomoć djeci kod učenja. Radi što bržeg i lakšeg uključivanja u tijek školskog gradiva, instrukcije su važan i nezaobilazan dio stručnih tretmana koji pridonose socijalizaciji djece.

10. PROJEKT SOS DJEČJEG SELA

Jedan od projekata SOS Dječjeg sela je „Brižan dom za svako dijete“. Pod nazivom „Brižan dom za svako dijete“ program rada SOS mobilnog tima i savjetovališta za djecu, mlade i obitelj na području Sisačko-moslavačke županije osmišljen je preventivni program ciljan na jačanje obitelji i prevenciju izdvajanja djece te prijavljen na natječaj Ministarstva socijalne politike i mladih.

Udruga SOS Dječje selo Hrvatska 12. lipnja 2014. godine potpisuje Ugovor o provedbi prve godine trogodišnjeg programa s Ministarstvom socijalne politike i mladih Republike Hrvatske. Time započinju i pripremne aktivnosti za rad projekta. Ugovor o partnerstvu na realizaciji projekta sklopljen je s Općinom Lekenik, Sisačko-moslavačkom županijom, Centrom za socijalnu skrb Sisak te dječjim domom SOS Dječjeg sela Lekenik. Dogovorena je i suradnja s lokalnom zajednicom.

Realizacijom programskih sadržaja i aktivnosti te prateći potrebe djece i roditelja pokazala se potreba za proširenjem usluga SOS Dječjeg sela. Započeli su pružati pomoć u učenju djeci u riziku, omogućili su individualni psihosocijalni rad, održavaju grupni rad s roditeljima kao i grupni rad s djecom poradi razvoja njihovih komunikacijskih i socijalnih vještina. Provode edukacije i supervizije za udomitelje i stručnjake koji rade s djecom na području županije.

Programom „Brižan dom za svako dijete“ žele se postići sljedeći ciljevi:

- djeci omogućiti pristup osnovnim uslugama potrebnim da se osiguraju njihova prava na život i razvoj, zaštitu i sudjelovanje u zajednici. Kako bi poboljšali kvalitetu života djece, pružaju podršku u zadovoljavanju njihovih obrazovnih, zdravstvenih, emocionalnih i psihosocijalnih potreba
- obiteljima pružiti pomoć kako bi se unaprijedila njihova skrb za djecu i pomoglo da djeca odrastaju u sigurnom i bezbrižnom obiteljskom okruženju također daju podršku roditeljima, posvojiteljima i udomiteljima kako bi proširili i upotpunili svoja znanja o odgoju i razvili potrebne vještine za praćenje i zadovoljenje razvojnih potreba djece.
- zajednicu osnažiti da bude mjesto podrške u kojemu djeca i njihove obitelji mogu razvijati svoje kapacitete i adekvatno zadovoljavati svoje potrebe.

Program provode stručnjaci SOS Dječjeg sela, psiholog, socijalni radnik i defektolog. Program rada provodi se sukladno Standardima rada Programa jačanja obitelji SOS Childrens Villager Internationala.

Slika 7. Projekt „Brižan dom za svako dijete“

Izvor: www.sos-dsh.hr

11. ZAKLJUČAK

Djeca u SOS Dječje selo dolaze posredstvom Centra za socijalnu skrb te odlukom komisije za prijem djece. Postoje određeni kriteriji koji se pomno promatraju te na temelju njih donosi se odluka u koju SOS obitelj je najbolje smjestiti dijete. Biološke roditelje se nastoji uključiti što je više moguće u život djeteta. Djeca dolaze u SOS Dječje selo sa velikom poviješću koja može biti za njih vrlo traumatska jer djeca većinom dožive razna zlostavljanja ili bivaju zanemarivana. Djeca različito reagiraju na promjenu obiteljske okoline, a SOS Dječje selo pokušava tu promjenu za dijete učiniti što manje traumatskom. Ako dijete iskreno prihvati novu okolinu tada je uspjeh postignut. Za razvoj osobnosti djeteta važno mu je pružiti što više informacija o njegovoj biološkoj obitelji. Da bi se dijete priviknulo na novo okolinu i prihvatilo stvarnu situaciju potrebno je puno vremena i strpljenja te je to za zajednicu veliki zadatak. Djetetu je u tom trenutku važno pružiti ljubav, suosjećanje, podršku kako bi ono razvilo osjećaj sigurnosti. Toplinu, ljubav, suosjećanje i podršku može mu pružiti mjesto poput SOS Dječjeg sela, ali u tom trenutku najvažnija osoba za dijete je njegova SOS majka. SOS majka uz pomoć SOS stručnog tima te matični odgajatelji u SOS Zajednici mladih pokušavaju ublažiti traumatska iskustva svakog djeteta te mu pružiti svu ljubav, pažnju, osjećaj pripadnosti i važnosti. SOS Dječje selo osigurava djetetu brigu i podršku do njihova osamostaljenja ili povratka u biološku obitelj ako su za to stvoreni svi preduvjeti. Kroz djetetovo odrastanje, dijete se priprema na budući život, a na to ga se priprema kroz razne situacije. Odgoj koji SOS mame, tete i stručnjaci prenose na djecu doprinosi njihovom razvoju i prosperitetu. Zbog toga možemo reći da je SOS Dječje selo zaista briga od „rođenja do osamostaljenja“, ono je human i svrsihodan način zbrinjavanja djece koji se temelji na razvoju pozitivnih vrijednosti, načela i principa.

LITERATURA

1. Brajša- Žganec, A., (2003). *Dijete i obitelj*. Jastrebarsko: Naklada Slap
2. Brošura (2012). *U sigurnim rukama- uloga SOS mame*. Zagreb: SOS Dječje selo Hrvatska
3. Brošura – *Tko smo mi*. Zagreb: SOS Dječje selo Hrvatska
4. Brošura (2013). *Naše vrijednosti, temelji i načela koja vjerujemo*. Zagreb: SOS Dječje selo Hrvatska
5. Brošura(2010). *Smjernice za alternativnu skrb*. Zagreb: SOS Dječje selo Hrvatska
6. Katz, Lilian G., McCleane Diane E., (1999). *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije*. Zagreb: Educa
7. Mlinarević, V., Tomas, S. (2010). Partnerstvo roditelja i odgojitelja – čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta. *Magistra Iadertina*, 5 (5), 143 – 148.
8. Priručnik organizacije SOS Dječje selo (2003). Zagreb: SOS Dječje selo Hrvatska
9. Priručnik SOS Dječjeg sela (2004). Zagreb: SOS Kinderdorf International
10. Politika zaštite djece na jeziku primjerenom djeci (2009). Zagreb: SOS Dječje selo Hrvatska
11. SOS Dječje selo Lekenik na adresi: http://sos-dsh.hr/hr/sos_glasnik.aspx# (21.11.2016.)
12. UN Konvencija o pravima djeteta (1998)